

Asia: VN/33945/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Turun normaalikoulun lukio

Lausunto lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Turun normaalikoulun lukiolle on saapunut lausuntopyyntö, jossa opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää lausuntoa koskien luonnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Lausunnossa lausutaan seuraavista säädösehdotuksista:

1. oppimisen tuki ja erityisopetus
2. lukiokoulutuksen rahoitusperusteet
3. englanninkielinen lukiokoulutus, opiskelijavalinta ja ylioppilastutkinto
4. taito- ja taideaineiden ylioppilastutkinto
5. tilauskoulutus.

Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee hallituksen esityksen, jolla muutetaan lukiolakia, ylioppilastutkintolakia sekä lakia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta. Hallituksen esityksellä säädetään englanninkielisestä ylioppilastutkinnosta ja siihen valmistavasta englanninkielisestä lukio-opetuksesta ja opiskelijavalinnasta. Lisäksi hallituksen esityksellä säädetään yhden ylioppilastutkinnon pakollisen kokeen korvaamisesta lukiodiplomilla ja lukio-opiskelijan oikeudesta tukiopetukseen.

2. Oppimisen tukea ja erityisopetusta koskevat säädösehdotukset

Lukiolain ehdotettavilla muutoksilla vahvistettaisiin lukiolaisten oikeutta oppimisen tukeen.

Lukiolakia muutettaisiin siten, että laissa säädettäisiin opiskelijoiden oikeudesta tukiopetukseen ja erityisopetukseen. Tiedonsiirtoa perusopetuksen ja lukiokoulutuksen välillä lisättäisiin sellaisten opiskelijoiden osalta, joilla on ollut perusopetuksen päättyessä voimassa oleva päätös erityisestä tuesta.

Turun normaalikoulun lukio tukee tiedonsiirron mahdollistamista ja tuen jatkuvuutta kouluasteelta toiselle. Lukiokoulutus on kuitenkin erilainen kuin peruskoulu ja ammatillinen koulutus, jolloin tuen tarve ja tukimuodot ovat erilaisia, esim. lukiossa ei voi laatia mukautettuja opiskelusuunnitelmia, mukauttaa arviointia tai toteuttaa erityisluokkaopetusta. Ylioppilaskirjoitukset raamittavat lukion suorittamista ja oppimisen tuki tähtää yo-kirjoitusten läpäisemiseen ja jatko-opintokelpoisuuteen.

Turun normaalilukion lukio ei tue erityisopetuksen hallintopäätöksiä, vaan kannattaa tarveperusteista erityistä oppimisen tukea ja erityisopetusta. Hallintopäätökset ovat resurssien hukkaamista. Lisäksi tuen käsitteiden ja tuen saamisen edellytysten selkeyttäminen on eriarvoisen tärkeää.

Lakiesityksen 28 b §:ssä todetaan, että koulutuksen järjestäjän on arvioitava opiskelijan erityisopetuksen tarve opiskelijan aloittaessa opiskelun ja opintojen aikana erityisopetuksen tarpeen ilmetessä. Turun normaalikoulun lukion mielestä on syytä täsmentää, tuleeko arviointi tehdä kaikille lukion aloittaville, vai riittääkö perusteeksi perusasteella saatu tuki tai huoltajan pyyntö.

Oppimisen tuen järjestämiseen tarvitaan riittävät taloudelliset resurssit.

3. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita koskevat säädösehdotukset

Hallitusohjelman mukaan lukiokoulutusta kehitetään omana koulutusmuotonaan, jolla on oma toimintaa ohjaava lainsäädäntö sekä rahoitusjärjestelmä. Hallituksen tavoitteena on uudistaa lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmää ja samalla säilyttää kattava lukioverkko. Hallitusohjelman mukaan lukiokoulutuksen järjestäminen turvataan alueilla, joilla lasten ja nuorten määrä vähentyy voimakkaasti.

Turun normaalikoulun lukion näkemys on, että normaalikoulujen lukioiden rahoitusperusteita tulee tarkastella yhdenvertaisesti muun rahoitusjärjestelmän tarkastelun yhteydessä.

4. Englanninkielistä lukiokoulutusta, opiskelijavalintaa ja ylioppilastutkintoa koskevat säädösehdotukset

Turun normaalikoulun lukio kannattaa lukiolakiin ja ylioppilastutkintolakiin ehdotettuja muutoksia, jotka mahdollistavat englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittamisen. Kuitenkin englanninkielisen lukiokoulutuksen opiskelijaksi otto jättää koulutuksen järjestäjälle paljon harkinnanvaltaa ja yhdenvertaisuuden takaamiseksi tulisi säätää yhteiset kriteerit opiskelijaksi otolle. Yhteinen valtakunnallinen ohjeistus pääsykokeelle takaisi kaikille hakijoille tasa-arvoisen kohtelun. Turun normaalikoulun lukiossa on pitkäaikainen kokemus S2-opiskelijoiden opetuksessa ja englanninkielisen ylioppilastutkinnon S2/R2-koe on vaativa haaste ummikkona aloittavalle opiskelijalle. Turun normaalikoulun lukion opettajat toivoisivat sen tilalle suomen tai ruotsin B3-tason oppimäärää.

Englanninkielisen ylioppilastutkinnon mahdollistaminen ja englanninkielinen koulutustarjonta tulee rajata erittäin tiukasti ja varmistaa, että se ei uhkaa suomen- tai ruotsinkielistä koulusivistystä, vaan vahvistaa Suomen mahdollisuuksia tarjota kansainvälisille toimijoille ja paluumuuttajille korkeakouluun johtavan koulutusväylän

5. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat säädösehdotukset

Hallituksen esityksessä mahdollistetaan yhden pakollisen ylioppilaskokeen korvaaminen jatkossa lukiodiplomilla. Näin lukiodiplomien suorittamisesta tulee opiskelijan oikeus ja niiden suoritushetken tarjoamisesta opetuksen järjestäjän velvollisuus, mikä edellyttää muutoksia lainsäädäntöön ja lukiodiplomien arvioinnin kehittämistä.

Turun normaalikoulun lukio kannattaa hallituksen ehdotusta muuttaa 1 momenttia siten, että ylioppilastutkinnossa suoritettaviin kokeisiin lisättäisiin taito- ja taideaineiden koe. Turun normaalikoulun lukio painottaa, että muutos vaatii taide- ja taitoaineiden opettajien täydennyskoulutusta sekä selkeää lisäresurssia diplomityön tiedollisen ja taidollisen prosessinomaisen työskentelyn kehittämiseen ja arviointiin. Lisäksi toivomme, että pienet lukiot saavat mahdollisuuden tehdä yhteistyötä lukiodiplomien toteuttamisessa. Taito- ja taideaineiden lukiodiplomien suoritustapa vaatii selkeän ohjeistuksen koskien työn luonnetta ja rakennetta, sen tekemiseen käytettävää aikaa sekä työn tekemiseen vaadittavaa paikkaa, jotta diplomien suorittajien tasa-arvoinen kohtelu varmistetaan. Arviointikriteerit pitää olla yksiselitteisiä. Lisäksi arvioijien koulutus ja arvioinnin tasapuolisuuden varmistaminen tulee olla säädettyä.

6. Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset

Hallitus esittää tilauskoulutusta koskevaan lukiolain säännökseen muutoksia, joiden myötä selvennettäisiin voimassa olevaa sääntelyä. Täsmennyksillä pyritään puuttumaan tilauskoulutuksessa havaittuihin epäkohtiin muun muassa tilauskoulutus sopimusten sisällössä ja opiskelijoiden tietoisuudessa omasta asemastaan.

Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset on lukiokoulutuksessa rajattu IB-tutkintoon johtavaan koulutukseen, jonka järjestäminen vaatii järjestämisluvan.

Hallituksen luonnoksessa ehdotetaan pykälän 1 momenttiin lisättävän, että koulutuksen järjestäjä ei saa järjestää tilauskoulutusta, jos tilaajan tarkoituksena on ainoastaan välittää opiskelijoita tutkinto-opiskelijoiksi ilman koulutuksen rahoittamistarkoitusta. Lisäksi pykälään ehdotetaan lisättävän, että koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että tilauskoulutusta koskevassa sopimuksessa on määritelty tilauskoulutukseen osallistuvan oikeudet ja velvollisuudet, ja että tilauskoulutukseen osallistuvat ovat niistä tietoisia.

Turun normaalikoulun lukio kannattaa lakimuutosta.

7. Muut kommentit

Kaikkiin hallituksen esityksen kohtiin sisältyy koulutuksen järjestäjien velvoitteiden kasvu, mikä merkitsee samalla lukiodien kulujen kasvua. Myös normaalikoulujen lukioille kulut tulee korvata täysimääräisinä.

Turun yliopiston kommenttilisäyksenä (Mari Kähkönen, osastopäällikkö, opiskelijavalinta ja hakijapalvelut):

Nykyisin yliopistoon hakeva pystyy osoittamaan kielitaitonsa suorittamalla hyväksytysti S2/R2-kokeen ja linjauksen taustalla on se, että hakija on suorittanut koko lukiokoulutuksen suomen/ruotsin kielellä. Uuden englanninkielisen ylioppilastutkinnon myötä joudumme tarkastelemaan linjausta uudelleen, jotta pystyisimme varmistamaan kielitaidon riittävyyden yliopisto-opintoihin.

Taito- ja taideaineissa suoritettava ylioppilastutkinnon kokeen korvaava lukiodiplomi tulisi pystyä huomioimaan todistusvalintapisteityksissä.

Katrina Vartiainen, lukion rehtori, Turun normaalikoulu